

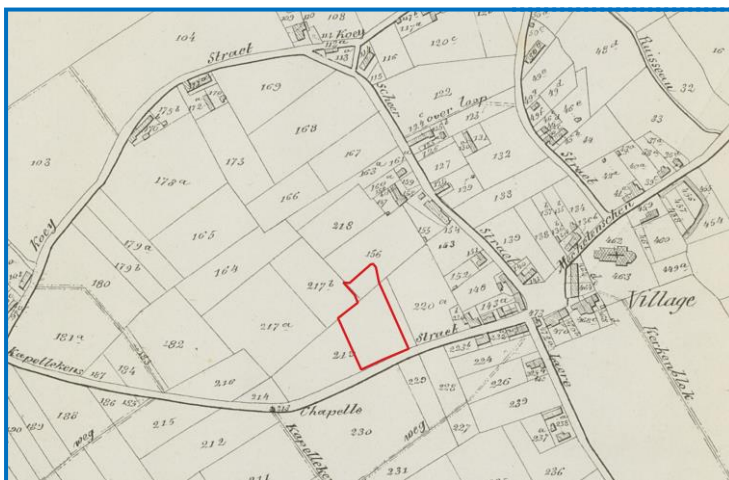

ARCHEOLOGIE • BOUWHISTORIE

ARCHEOLOGIENOTA – PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

LEEST – DORPSTRAAT

A. DEVROE & J. VERMEERSCH
JANUARI 2018

COLOFON

Project

Archeologienota – Leest, Dorpstraat

Opdrachtgever

Pauwels-Asselman bvba
Dorpstraat 14
2811 Leest
BE 0434.478.539

Opdrachtnemer

Annika Devroe Archeologie & Bouwhistorie bvba
Lemmensstraat 34
2800 Mechelen
0472/59.31.41
annika.devroe@gmail.com
BE 0680.617.128

Erkende archeoloog: Annika Devroe, OE/ERK/Archeoloog/2015/00085

© 2018 Annika Devroe Archeologie & Bouwhistorie bvba

Annika Devroe Archeologie & Bouwhistorie bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen worden in een geautomatiseerd gegevensbestand, en/of openbaar gemaakt worden in enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie of enige andere wijze, zonder voorafgaandelijk toestemming van de opdrachtgever. Dit met uitzondering van de door de architect aangeleverde plannen. Deze blijven eigendom van deze laatste.

INHOUD

Inhoud	0
1. Gemotiveerd advies	1
2. Programma van maatregelen voor uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem	2
2.1. Inleiding	2
2.2. Administratieve gegevens	3
2.3. Vraagstelling en onderzoeksdoelen	3
2.4. Onderzoeksstrategie, -methode en -technieken	4
2.5. Voorziene afwijkingen van de Code van Goede Praktijk	6
3. Figurenlijst	6

1. GEMOTIVEERD ADVIES

Op basis van het bureauonderzoek kan niet aangetoond worden of een archeologische site aanwezig is of niet. De gegevens van het bureauonderzoek tonen aan dat er een potentieel is voor het aantreffen van archeologische resten uit de periode vanaf het laat-paleolithicum tot en met de Romeinse periode en voor de volle en late middeleeuwen. Voor de overige perioden is de kans klein op het aantreffen van resten.

Gezien de bestaande huizen kan een verstoring van de bodem verwacht worden tot ca. 0,8 m. De tuinzones en verhardingen zullen eerder beperkt verstoord zijn. De zone van de winkel is in de diepte beperkt verstoord, maar wel over zowat de hele oppervlakte.

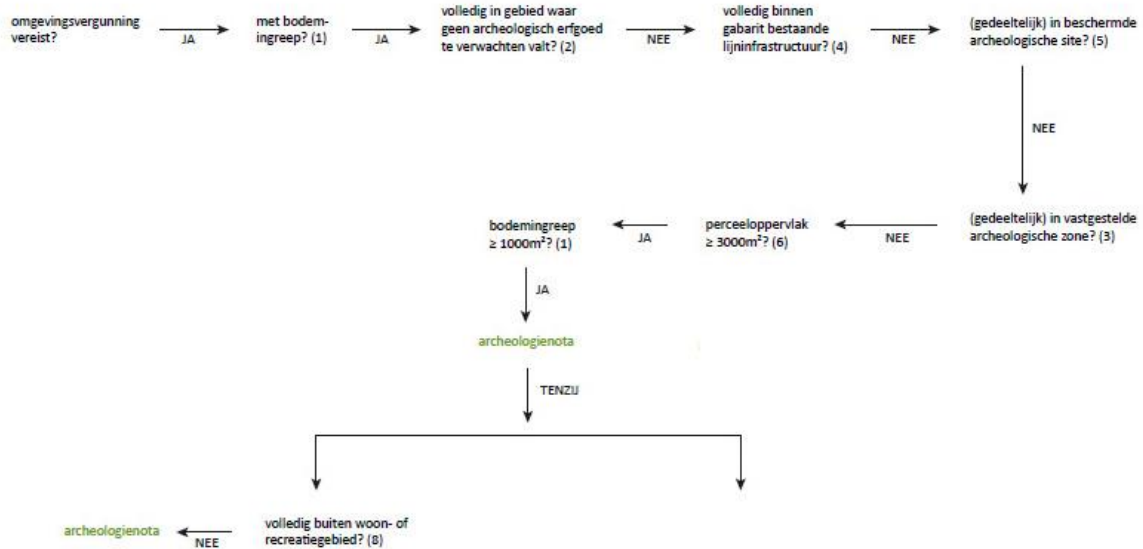
De toekomstige werken voorzien enerzijds iets beperktere verstoringen ter hoogte van de vloerplaat en parking, anderzijds zullen enkele diepere verstoringen gebeuren ter hoogte van de paalfunderingen en de toekomstige putten en leidingen ter hoogte van de nieuwe parking en uitbreiding van de winkel. De toekomstige werken zullen gezien hun diepte (incl. buffer) hoogstwaarschijnlijk het archeologisch niveau verstoren.

Om zekerheid te hebben over de afwezigheid van archeologische resten dient bijgevolg een vervolgonderzoek uitgevoerd te worden. In de dorpskern gebeurde nog geen archeologisch onderzoek waardoor er reeds vanaf een beperkte oppervlakte kenniswinst is. Dit zal echter via een uitgesteld traject verlopen aangezien het projectgebied nog bebouwd en verhard is waardoor onderzoek momenteel niet mogelijk is.

2. PROGRAMMA VAN MAATREGELEN VOOR UITGESTELD VOORONDERZOEK MET INGREEP IN DE BODEM

2.1. INLEIDING

De archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van de aanvraag van een stedenbouwkundige vergunning waarbij de voorwaarden voldoen aan art. 5.4.1. van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013.

Figuur 1: Beslissingsboom in functie van huidig project. (A. Devroe 2017)

2.2. ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

Locatie: Antwerpen, Mechelen, Leest, Dorpstraat

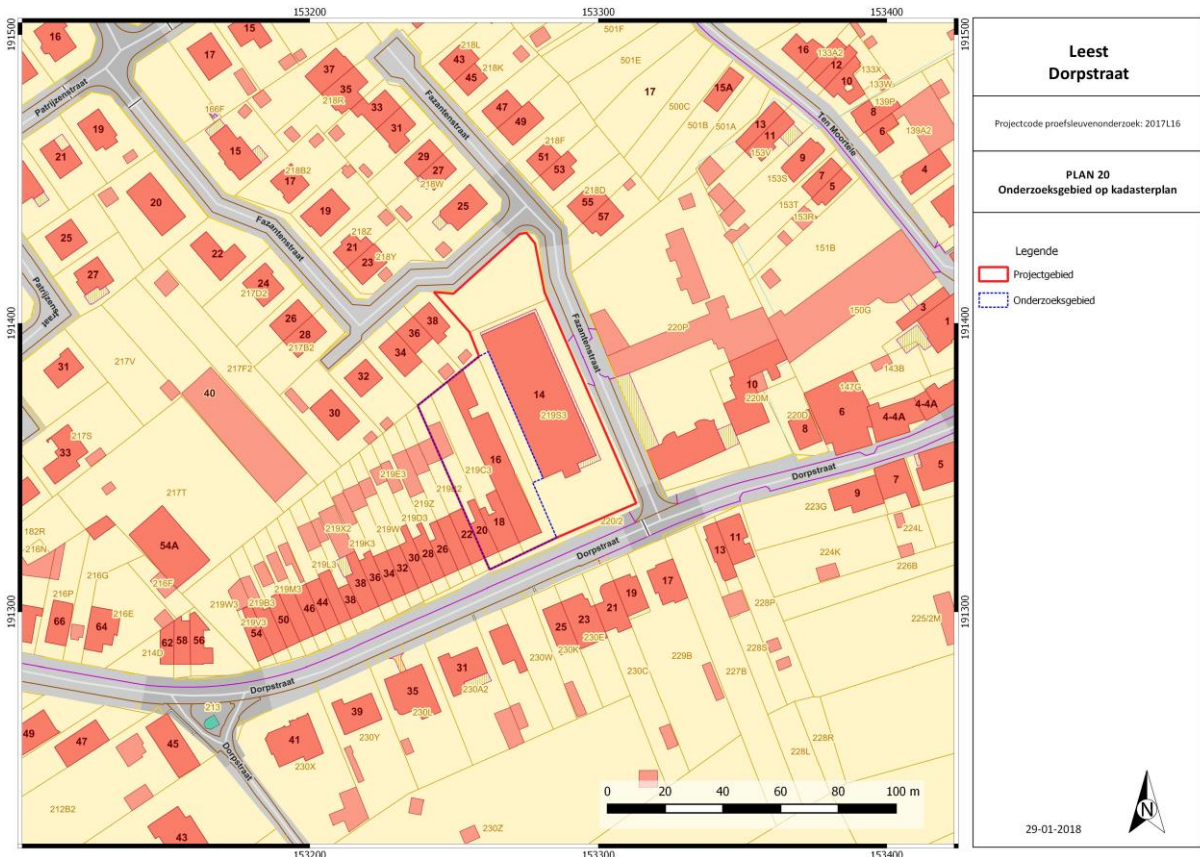
Bounding box: punt 1 (NO) – X 153 234,16 Y 191 388,09

Punt 2 (ZW) – X 153 286,05 Y 191 320,80

Kadaster: Leest, afd. 6, sectie B, percelen 219s3 (partim), 219n3, 219p3, 219c.

Oppervlakte projectgebied: 4642 m²

Oppervlakte onderzoeksgebied: 1870 m²

Figuur 2: Kadasterkaart met aanduiding onderzoeksgebied. (Geopunt Vlaanderen s.d.)

2.3. VRAAGSTELLING EN ONDERZOEKSDOELEN

Het doel van het vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven is een archeologische evaluatie van het terrein. Op basis van het bureauonderzoek kon niet aangetoond worden of een archeologische site aanwezig is of niet, maar via dit onderzoek kan het archeologisch potentieel nagegaan worden.

Hierbij dienen volgende onderzoeksvragen beantwoord te worden:

- Welke zijn de waargenomen horizonten in de bodem, beschrijving + duiding?
- In hoeverre is de bodemopbouw nog intact? Waardoor kan het ontbreken van een horizont verklaard worden?
- Is er een bodemkundige verklaring voor de (partiële) afwezigheid van archeologische sporen?
- Zijn er bodemsporen aanwezig? Zo ja, zijn deze van natuurlijke of antropogene aard?

- Op welk(e) niveau(s) manifesteren de archeologische sporen zich?
- Maken de antropogene sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Kan op basis van gerecupereerd materiaal uitspraak gedaan worden over de datering? Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Kunnen de verwachtingen van het bureauonderzoek bijgesteld worden?
- Geven de resultaten aanleiding tot vervolgonderzoek? Zo ja, wat is de ruimtelijke afbakening van de zone(s) voor vervolgonderzoek?
- Welke vraagstellingen zijn voor het vervolgonderzoek relevant?
- Is behoud in situ op basis van de resultaten van het vooronderzoek mogelijk?

2.4. ONDERZOEKSSTRATEGIE, -METHODE EN -TECHNIEKEN

Na het bureauonderzoek werden de verschillende vooronderzoeken zonder ingreep in de bodem afgewogen. Hiervoor werden telkens volgende vier criteria overlopen:

- Is het mogelijk deze methode toe te passen op dit terrein?
- Is het nuttig deze methode toe te passen op dit terrein (levert het iets op)?
- Is het overdreven schadelijk voor het bodemarchief deze methode toe te passen op dit terrein?
- Is het noodzakelijk deze methode toe te passen op dit terrein (kosten-batenanalyse)?

Geofysisch onderzoek geeft voornamelijk goede resultaten op droge leembodems. Dit is hier echter niet het geval. Bovendien zouden de aanwezige gebouwen en verhardingen en de hiermee gepaarde mogelijke verstoringen in de bovengrond de interpretatie bemoeilijken. Hierdoor zou men nog steeds proefsleuven moeten graven om de resultaten te kunnen bevestigen. Op basis van de kosten-batenanalyse wordt dit onderzoek dan ook niet voorgesteld.

Een veldkartering is niet mogelijk aangezien het terrein grotendeels verhard en bebouwd is.

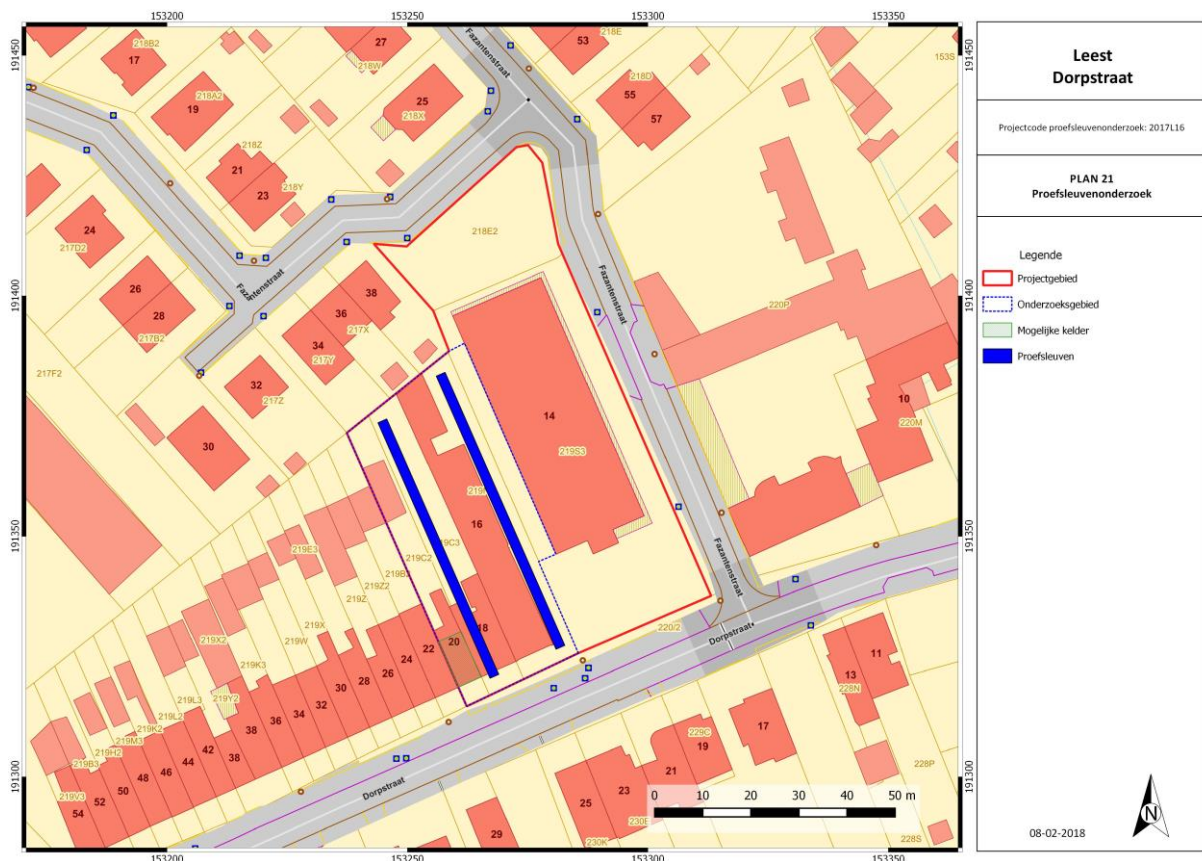
Op basis van het bureauonderzoek lijkt het projectgebied enkele verstoringen te kennen ter hoogte van de huidige bebouwing en verharding. Een landschappelijk bodemonderzoek zou hier meer uitsluitsel kunnen over geven, net als over de gaafheid van het bodemprofiel. Aangezien het terrein momenteel grotendeels verhard en bebouwd is, zouden enkel mechanische boringen mogelijk zijn en zou men ook geen beeld kunnen krijgen ter hoogte van de gebouwen. Gezien de kosten-batenanalyse wordt dit niet voorgesteld. Een duidelijk beeld van de bodemopbouw kan bovendien beter verkregen worden uit de profielen in een proefsleuvenonderzoek dan in boorkernen.

Op basis van het bureauonderzoek konden steentijdsites niet uitgesloten worden. De ligging van het plangebied op een hoger deel in het landschap en de nabijheid van waterlopen vormen voor de prehistorische mens een erg aantrekkelijke omgeving om zicht te vestigen. Ook al zijn de vondsten in de omgeving uit de steentijd beperkt, toch dient dit niet te wijzen op een afwezigheid van dergelijke vondsten. Onderzoeken in functie van steentijd (landschappelijk/verkenkend/waarderend booronderzoek, proefputten) zouden dan ook nuttig kunnen zijn. Gezien de mogelijke verstoringen en de kosten-batenanalyse worden deze onderzoeken niet geadviseerd. Tijdens het sleuvenonderzoek zal hier wel aandacht aan besteed worden. Indien vuursteenconcentraties worden aangetroffen wordt overgegaan op een verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek, mogelijk aangevuld met proefputten. Indien tijdens het proefsleuvenonderzoek dergelijke onderzoeken nodig zouden blijken, geeft de erkende archeoloog dit aan en worden de betreffende hoofdstukken uit de Code Goede Praktijk gevolgd.

Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek wordt dan ook een vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven geadviseerd. Op deze manier kan meteen een goed beeld verkregen worden van het archeologisch potentieel en eventuele verstoringen.

Enkel de zone waar de toekomstige werken zullen plaats vinden zal onderzocht worden. Het gaat om een oppervlakte van ca. 1870 m² die door middel van parallelle continue proefsleuven onderzocht worden. Mogelijk is ter hoogte van nr. 20 een kelder van ca. 50m² aanwezig. De bestaande gebouwen worden tot net onder de vloerplaat uitgegraven en ook de verharding wordt verwijderd. Eventueel aanwezige kelders blijven behouden. Hierna volgt het proefsleuvenonderzoek.

De sleuven worden ongeveer noord-zuid georiënteerd, haaks op de Dorpstraat. Indien blijkt dat de bestaande bebouwing of verharding de ondergrond volledig verstoord, dan dienen niet alle sleuven aangelegd te worden, maar dienen proefputten aangelegd te worden zodat de verstoord zone afgebakend kan worden. De sleuven hebben een breedte van 2 m en een maximale afstand van 15m van middelpunt tot middelpunt. Er zal minstens 10% van het onderzoeksgebied door middel van proefsleuven onderzocht worden, aangevuld met 2,5% dwarssleuven en/of kijkvensters. De hoeveelheid en locatie van dwarssleuven en/of kijkvensters zijn vrij te bepalen door de erkend archeoloog/veldwerkleider. Een keuze voor of tegen het aanleggen van dwarssleuven en/of kijkvensters wordt gemotiveerd in het verslag van resultaten van het proefsleuvenonderzoek. Kijkvensters en/of dwarssleuven kunnen bijvoorbeeld aangelegd worden om na te gaan of aangetroffen paalkuilen deel uitmaken van een structuur, maar kunnen evenzeer aangelegd worden om een meer exacte afbakening van een archeologische site te bekomen.

Figuur 3: Voorstel proefsleuvenplan. (A. Devroe 2018)

De aanleg van deze sleuven gebeurt met een graafmachine met een niet-getande graafbak van 2 m breed. Het eerste vlak wordt aangelegd op een eerste leesbaar archeologisch niveau. Indien er meerdere archeologische niveaus aanwezig zijn, wordt elk niveau apart gewaardeerd. Er wordt

momenteel van uitgegaan dat het om een site zonder complexe verticale stratigrafie gaat en er maar één niveau aanwezig is. Er wordt dagelijks voorzien in een volledige opmeting van sleuven, kijkvensters en sporen. Dit betekent dat er dagelijks een recent en aangevuld grondplan beschikbaar is, dat op elk moment aangeleverd kan worden. Er dient een selectie van de sporen gecoupeerd te worden die afdoende is om de onderzoeksvragen te beantwoorden. In vermoedelijke diepe sporen zoals waterputten en waterkuilen wordt een boring gezet om te verifiëren of het om een dergelijk spoor gaat en om de diepte te bepalen. Per sleuf wordt machinaal een profielput aangelegd. Deze profielputten worden beschreven en bestudeerd door de aardkundige van het projectteam. Sporen waarbij de metaaldetector een signaal geeft, worden aangeduid in de sporenlijst. Metaalvondsten worden enkel ingezameld als zij zich aan het vlak bevinden of als ze zich in een spoor bevinden dat gecoupeerd wordt. De aanwezigheid van een steentijdsite kan niet uitgesloten worden. Tijdens het vooronderzoek dient er daarom aandacht geschonken te worden aan concentraties van lithische artefacten. Indien lithische vondsten aangetroffen worden dient ingeschat te worden of het om verspreide vondsten gaat of om een activiteitenzone. Steentijdvondsten worden driedimensionaal ingemeten. Deze vondsten en concentraties worden aan een specialist voorgelegd om een verdere waardering van het terrein te bekomen. Dit kan betekenen dat er overgegaan dient te worden tot verkennende en waarderende boringen en eventueel proefputten ifv steentijdsites aangelegd dienen te worden. Na afloop van het onderzoek worden de sleuven gedicht om verdere degradatie van eventueel aanwezige sporen te voorkomen. Indien nodig worden kwetsbare sporen (graven, zeer ondiep bewaarde sporen) afgedekt met doek of plastic zodat ze in geval van een vervolgonderzoek in de vorm van een opgraving niet verder worden aangetast vooraleer ze onderzocht kunnen worden.

Het onderzoeksdoel is bereikt wanneer op basis van het vooronderzoek met ingreep in de bodem een voldoende gefundeerde uitspraak gedaan kan worden over de aard en omvang van de archeologische waarden in het projectgebied en wanneer een eenduidig advies kan gegeven worden voor vrijgave van het terrein, behoud in situ of vervolgonderzoek door middel van een opgraving.

2.5. VOORZIENE AFWIJINGEN VAN DE CODE VAN GOEDE PRAKTIJK

Er worden geen afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk voorzien. Moesten er tijdens de uitvoering van het vooronderzoek met ingreep in de bodem redenen zijn waarom wel wordt afgeweken van de bepalingen in de code, dan worden deze gemotiveerd in het verslag van resultaten.

3. FIGURENLIJST

Figuur 1: Beslissingsboom in functie van huidig project. (A. Devroe 2017).....	2
Figuur 2: Kadasterkaart met aanduiding onderzoeksgebied. (Geopunt Vlaanderen s.d.).....	3
Figuur 3: Voorstel proefsleuvenplan. (A. Devroe 2018).....	5